

Spojení s praobrazy, očistění dechu a vzkříšení v duchu

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Berlín, 13. dubna 1906

Všechno fyzické kolem nás vzniká a zaniká, jen praobrazy věcí nevznikají ani nezanikají; nejsou stvořené a nepomíjejí, jsou věčné. Fyzická Země vzniká a zaniká, ale praobraz Země nevzniká ani nezaniká. Praobraz Země je věčný. A v praobrazu Země jsou obsaženy všechny ostatní praobrazy fyzického světa. Tak jako praobraz Země ani ony nevznikají a nezanikají, jsou věčné. Jako má Země svůj věčný praobraz, má i každý nerost, každá rostlina, každé zvíře a každý člověk svůj praobraz, který ve věčnosti září v kráse a nádheře. S těmito praobrazy věcí se člověk musí učit víc a víc spojovat. Musí k nim stoupat. Učí se s nimi spojovat pomocí vzpomínání. Když se žák večer ohlédne za dnem, který uplynul, a vzpomene si na scény dne, na všechno radostné i bolestné, co prožil, když ve vzpomínce znovu nechá ve své duši procházet radosti a bolesti, jež byly spjaté s událostmi dne, spojuje se s životem, který zůstává, který existuje i bez hmotné skutečnosti. Člověk si svou fantazií musí znovu vyvolávat události ve svém vlastním životě a v životě druhých a musí nechat svou duši zaplavovat radostí a bolestí, které byly spjaté s oněmi událostmi: tím se učí vzestupu k bytostem, jež se v radosti a bolesti vtělují, a učí se vědomě žít v duševním světě. Takovými bytostmi jsme neustále obklopeni. Člověk se je tak učí vnímat.

Pokusíme-li se vyvolat si ve vzpomínce události z minulosti, při nichž jsme byli, pak je to něco jiného, než když zpětně myslíme na události, o nichž jsme četli nebo slyšeli. Rozdíl spočívá v tom, že u těch prvně jmenovaných jsme byli svým Já. A na tom záleží. Je dobré, cvičíme-li se ve vyvolávání vzpomínky na události ze své minulosti. Bolest nebo radost, které jsme kdysi pocítili, vypadají ve vzpomínce úplně jinak než tenkrát v přítomnosti. Tímto zpětným vyvoláváním se přibližujeme pravému poznání. Dokáže-li dosáhnout toho, abychom skutečně pocítili bolest nebo radost, které nemáme, vidíme věci takové, jaké skutečně jsou. Jsme-li schopní nechat v sobě vynořovat obrazy toho, co právě nevidíme, blížíme se tvořícímu božství.

V rosikrucianických školách byla žákům dávána takováto ponaučení. Z vlastní vůle museli svou duši nechat procházet libostí i nelibostí, které byly spojené s dřívějšími ději v jejich životě, nyní však bez oné surové skutečnosti. Když člověk nechá tímto způsobem vynořovat v duši libost a nelibost, probouzí tím duševní orgány. Tomu, kdo šije zatím nedokázal vyvolávat sám, zasvěcenci předváděli k probuzení duševních orgánů dramatické obrazy, scény z lidského života, při nichž se člověk učil pocíťovat i bez surové skutečnosti to, co jinak bylo spojené s událostmi samotnými. To je to, co ve světě z událostí zbývá. K tomu se člověk musí učit pozvednout.

Člověk si bude vzpomínat na dřívější pozemské životy do té míry, nakolik se naučí poznávat ve věcech to věčné a nakolik to věčné bude sám vnášet do světa. Žák jógy provádí dechová cvičení. Dech běžného člověka je nepravidelný, nerytmický. Žák jógy se učí uvádět svůj dech do rytmu. Nerytmické dýchání je vlastně zabíjení. Člověk svým

dechem, který ze sebe nechává vycházet, zabíjí. Sobě i ostatním živým tvorům přináší smrt, dokud se jeho dech cvičením jógy nestane rytmickým a oživeným. Rytmickým dýcháním se dech člověka stává také individuálním. U divochů nejsou dokonce ani jejich činy příliš individuální. Čím výše člověk stoupá ve vývoji, tím více nesou jeho činy individuální ráz. Avšak dýchání je zpočátku i u všech vyvinutých lidí stejné a člověk se musí naučit individualizovat svůj dech. Tím se v procesu dýchání charakteristickým způsobem stále více začleňuje do okolního světa. Kolik toho ze sebe svým dýcháním začlení do okolního světa, tolik toho z něj zůstane jako věčné, nepomíjivé, tolik toho ze sebe zase nalezne ve všech následujících inkarnacích. Svým rytmickým procesem dýchání proměňuje okolní svět a podílí se tím na kosmických dějích. Takový člověk spolutvoří na Zemi.

Zatímco dech běžného člověka zabíjí, dech očištěného člověka přináší jeho okolí život. Ovzduší ve městech není horší jenom proto, že je znečištěné všelijakými fyzickými nečistotami, ale protože je zkažené neočištěným dechem lidí. Vzduch ve městech je plný jedovatých látek pocházejících z nemorálnosti lidí. Na venkově je vzduch čistší než ve městech. Lidé tam dosud vedou jednodušší, rytmičtější život ve větším klidu. Zatímco člověk ve městě je naplněný myšlenkami na tisíce věcí, které se nerytmicky, zmateně hrnou jeho životem, zvykne si člověk na venkově na to, že svůj život začleňuje do rytmického dění v přírodě, do jejího střídajícího se zrodu a zániku, do rytmu ročních dob. V souladu s přírodou, každým rokem v určitou dobu, rytmicky provádí určité práce a mnohem pevněji se tím spojuje s velkými zákony světa, než jak to dělá městský člověk, který tyto zákony nechává zcela bez povšimnutí. Tímto rytmickým začleňováním se do průběhu světového života vnáší venkován rytmus i do svého života. Takovým rytmem se i vzduch, který vydechuje, stává rytmičtější, čistším a lepším.

Rostliny vydávají čistý vzduch. Jsou čisté, bez žádosti, nesobecké; proto se v rostlinném světě cítíme dobře: z rostlin vychází život. Běžný člověk však svým dechem přináší do okolního světa smrt. Čistým, morálním, nezištným životem musí svůj dech proměnit v čistý a oživený a jógovými cvičeními ho musí uvést do rytmu. Pak se musí naučit vydávat s dechem svou individualitu, otiskovat ji do světa: tím dává okolnímu světu život. Opakovaným cvičením tohoto druhu se jogín učí povznášet se nad to, co je čistě fyzické, přenášet se do toho, co je věčné. Vystupuje tím k věčným, nepomíjivým praobrazům věcí, které nevnikají ani nezanikají; a sjednocuje se i se svým vlastním praobrazem. Člověk vzniká a zaniká fyzicky; ale pro každého člověka tu je praobraz, a ten je věčný.

Naučí-li se jogín sjednocovat s praobrazy, vystoupí do věčného světa ducha; povznáší se nad pomíjivé. To je stav, o němž se říká, že jogín pak spočívá mezi perutěmi velkého ptáka, labutě, zvané *aum*.

Aum znamená přechod od obrazů zpět k praobrazu - zrození v nepomíjivém. Toto zrození ve věčném, sjednocení s praobrazy, je také vyjádřeno v jedné mantře z *Upanišad*:

Jasmádž džátam džagat sarvam, jasmín eva pralijate jenedam dhárjate čaiva, tasmai džánátmane namah

To je to, co spočívá také ve velikonoční myšlence. Je to vzkříšení člověka z jeho lpění na pomíjivém a hmotném, jeho zrození do věčných oblastí praobrazů. Příroda slouží jako symbol tohoto dění. Jako o Velikonocích ze země všude raší nový život, poté co se semínko

obětovalo a v zemi shnilo, aby dalo možnost vzniknout novému životu, tak musí i v člověku odumřít vše nízké. Člověk musí obětovat svou nižší přirozenost, aby se mohl pozvednout k věčným praobrazům věcí. Proto také křesťané v tomto čase probouzení přírody ze zimního spánku slaví smrt a zmrtvýchvstání Spasitelovo.

I člověk musí nejprve zemřít, aby pak prožil vzkříšení v duchu. Jen ten, kdo překoná lpění na pomíjivém, se sám může stát nepomíjivým jako věčné praobrazy, jen ten může spočívat mezi křídly velkého ptáka jménem aum. Takový člověk pak bude spolupracovat na pokroku světa. Spoluutváří ho pak pro budoucí bytí; magicky ze svého nejhlubšího nitra mění svět.

*Pra-Já, z něhož jsme vzešli,
pra-Já, které žiješ ve všech věcech,
k tobě, vyšší Já, se navracíme.*

GA 266/1